

PADDLA BLAND ÖDE HÄLLAR

Ålands övärld lämpar sig perfekt för kajakpaddling. Här har du öde skär, röda granithällar och skogen helt för dig själv.

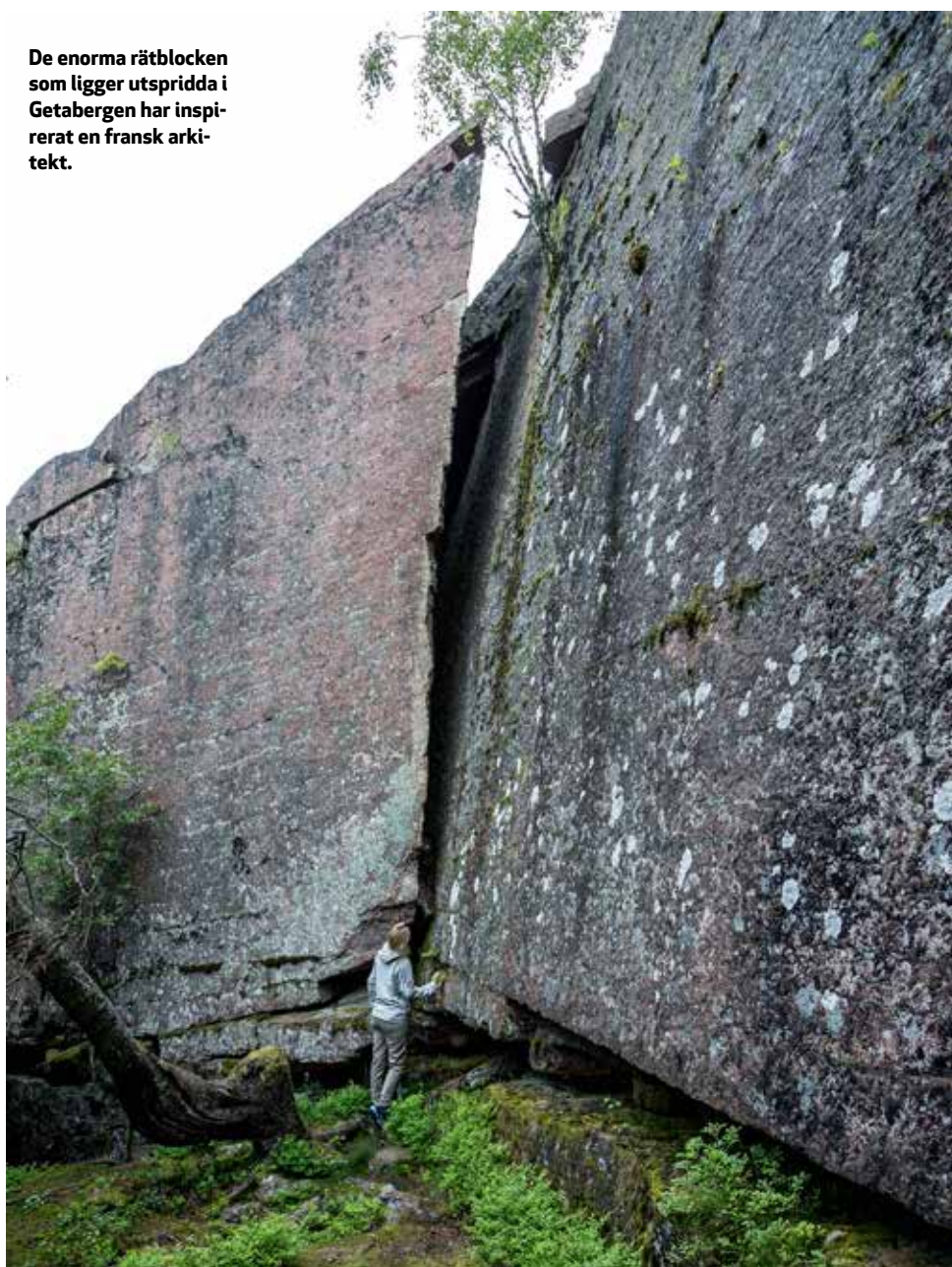
TEXT **JOHAN AUGUSTIN** FOTO **HENRIK TRYGG**

Sugen på att paddla med vacker utsikt?
Ta dig till Ålands röda granithällar.

Havet alldeles för dig själv bland 6 700 öar.

De enorma rätblocken som ligger utspridda i Getabergen har inspirerat en fransk arkitekt.

Varför ska man åka till Åland?
– Vi har ju taxfree! svarar Olof Salmi med glimten i ögat.
Faktum är att många förknippar Åland, som består av över 6 700 öar,

med överförfriskade gäster på Finlandsfärjornas dansgolv. Men öriket har även en annan sida. Olof Salmi driver Sandösunds Resort & Camping på Vårdö i den östra delen av den utspridda arkipelagen. Vi har kört hit från Mariehamn med kajakerna på taket och nu ligger de i vattnet redo för Vikarfjärden. Vi paddlar ut på det lugna havet. Inga båtar eller andra kajaker syns till. Det enda som hörs är måsar och tärnor som skrånar och berättar att vi närmar oss deras bon. Efter en halvtimmes paddling rundar vi Sandöns norra del och när den lilla ön Gyllenklobb. Klipporna lyser guldaktigt i solljuset. På en öppen håll sitter Olof Salmi och förbereder middagen.

– Gillar ni rökt sik? frågar han och kör in ett par storväxta sikar i rökugnen.

Kanske är det stämningen, kanske är det smakerna men den grillade siken, den kokta nypotatisen och grönsalladen, tillsammans med ett par kalla öl är de svårslagna i försommarkvällen.

På Gyllenklobb står en ensam stuga som Olof nyligen har byggt. Han kallar den "Eremitstugan".

– Ni blir de första gästerna som bor där!

Så här veckan efter midsommar blir det aldrig riktigt mörkt och skärgården sveps istället in i ett rosa skimmer som det är svårt att somna till när det väl är dags att krypa till kojs.

Havet är lika lugnt dagen därpå och med ett svagt vågsvall lämnar vi Gyllenklobb och paddlar söderut mot ön Vibbo.

På öns röda granithällar ligger mörkspräckliga måsäggar och i vattnet simmar några måsungar. Himlen ovanför är full av skrånande beskyddare som gör utfall mot kajakerna. Vi bestämmer oss för att öka farten tillbaka till Sandösund.

KALA KLIPPOR MOT ÖPPET HAV

Bilresan norrut går smidigt; Ålands infrastruktur har ett väl utbrett vägnät och bra båtförbindelser mellan öarna. Geta är den nordligaste kommunen på den fasta delen av Åland. Längst upp ligger Havsvidden. Klipphuset, byggda i mörkt trä med stora fönster, vetter mot det öppna havet. Husen balanserar på pålar som för in, de ibland kraftiga, havsvindarna under byggnaderna. Svenske arkitekten Thomas Sandell ville integrera klipphuset med naturen och lät därför de knotiga talarna växa genom terrasserna som omger husen. Camilla Larsson från Stockholm brukar mestadels paddla kajak i Stockholms skärgård och har bara varit på Åland en gång tidigare – då för att åka längfärdsskridkor. Hon är van kajakist och har paddlat i över tio år – vilket hon tycker krävs för att ta sig an kustremsan med öppet hav utanför Havsvidden.

– Det är exponerat och blåsigt här. Inget för →

Vi går genom skogen där de knotiga bergstallarnas rötter klamrar sig fast i hållarna av röd granit.

Junisolen skapar ett magiskt kvällsljus i skymningen.

Jomalöns granitblock är inte bara vackra, de lämpar sig för upptäcktsfärd!

Kustremsan på norra Åland bildar skyddande vikar där kajaken kan lägga till.

Olof Salmi förbereder rökt sik på Gyllenklobb till sina gäster.

nybörjare, säger Camilla och paddlar ut från Havsviddens egen skyddade hamn.

Färden går västerut längs Norrhavets kustlinje i ett hav som breder ut sig upp till Bottenviken och vidare hela vägen till Haparanda. Det blåser en svag bris från sydost och molnen avlöser varandra i solskenet. Perfekt paddelväder med andra ord.

– Jag gillar att känna mig liten mitt i det stora, ropar Camilla från kajaken.

DRAMATISKA KOBBAR

De röda granitblocken bildar formationer på Jomalön. En sten som ligger en bit ut i vattnet ser ut som en ubåt tagen från en James Bond-film. Vi drar upp kajakerna på land och går på upptäcktsfärd. Vattenansamlingar uppe på berget bildar små sjöar och i havet växer sjögräs vilket ger vikarna en turkos färg ovanifrån. Det är ljudlöst förutom olika fågelläten. Fortfarande ingen trängsel, fortfarande inga båtar.

Naturen, formad av inlandsisen, vinden och vattnet, är ”mer dramatisk här” än i till exempel Stockholms skärgård, tycker Camilla.

– Det är kargt, kantigt och kotigt här, säger hon och trycker på det faktum att det är ”något speciellt med öar”.

– De ger en extra frihetskänsla och folket har ofta en speciell karaktär.

Vi kokar gulaschsoppa på stormköket mellan några klippor. Mörka moln drar in från havet där vågor bildas, ett bevis på att väderleken har många snabba skiftningar på norra Åland.

Vågorna slår mot kajakerna och över kappellen och gör det stundtals svårt att hålla balansen. Vi håller oss nära kustlinjen men på säkert avstånd från klipporna som vill suga in oss på vägen tillbaka.

Havsviddens hamnkaptan Anders Berndtsson är i färd med att hjälpa en segelbåt att lägga till när vi paddlar in i hamnen. Anders som är född i närheten, trivs bra i den spektakulära naturen.

– Solens upp- och nedgång är Ayers Rock-rosa, vilket är unikt för oss. Man kan kalla den halvrotisk, förklarar han.

Anders berättar hur vågorna ibland på vintern kan växa sig oerhört stora och hur de med hjälp av vinden till och med kan piska mot restaurangens fönster flera hundra meter upp på berget.

– Det kan bli stor sjö.

Anders säger att Åland, likt Gotland, ”är som en blomma som blommar i maj och dör i oktober”. Under sommaren gör lokalklimatet kring Havsvidden att klipporna värms upp, i bland i upp till tio dagar i sträck, och utsöndrar värme samtidigt som det kan regna på resten av Åland.

All mark är privat på Geta vilket enligt Anders bidrar till att hålla området relativt oexploaterat. →

Det enda som hörs är måsar och tärnor som skrävar och berättar att vi närmar oss deras bon.

Skärgårdens färger under försommaren är oslagbara.

– Det finns otroligt mycket att upptäcka på Geta. Du kan tillbringa en vecka på norra kusten utan att se en enda person eller båt.

ÅLÄNSK BERGSKEDJA

En gömd pärla är Getabergen. Här slingrar sig en naturstig fem kilometer genom hållmarkerna med utsikt över Norrhavet, skärgården, skogarna och bergen. Vi går genom skogen där de knotiga bergstallarnas rötter klamrar sig fast i hållarna av röd granit. Vi följer de vita träpilarna, fastspikade i tallarna, som ska ta oss till Djupviksgrottan. Inlandsisen har lämnat kolossala knivskarpa flyttblock som är populära bland klättrare. Den åländska rapakivgraniten spricker ofta i stora rätblock; ett sådant är Skeppsbogen som är elva meter högt och nästan åtta meter brett vid basen. En fransk arkitekt som kom hit på besök blev så inspirerad av formen att han använde den när han senare ritade en skyskrapa i Paris.

Vi kommer fram till Djupviksgrottan som är mörk och fuktig. Tidigare hölls det gudstjänster här och människor gömde sig i grottan när Ryssland ockuperade Åland för 200 år sedan. Solen letar sig ner över tallarna i väst när vi kör tillbaka till Havsvidden.

Klipphuset har egen bastu och några har jacuzzi på terrasserna. Med värkande muskler efter en dag full av aktiviteter vet Camilla vad hon ska hitta på härnäst. Hon byter om till baddräkt och slinker ner i det varma bubbelbadet samtidigt som det duggar lätt från den grå himlen.

– Detta förtjänar jag nu, säger hon och stänger ögonen. 🐦

FAKTA

Åland

Åland består av drygt 6 700 öar i Östersjön och här bor knappt 29 000 människor, varav 11 000 i huvudstaden Mariehamn.

Öarna har självstyre inom Finlands gränser och befolkningen pratar svenska. Valutan är euro och Åland är medlem i EU precis som Finland men man har fått behålla taxfreeförsäljningen ombord på färjorna.

Det är enkelt och billigt att ta sig till Åland och de låga priserna beror på att färjerederierna tjänar mycket på taxfreeförsäljningen.

Flera färjelinjer trafikerar från Sverige till öriket: från Grisslehamn till Eckerö, från Kapellskär till Mariehamn och från Stockholm antingen från Värtahamnen eller Stadsgården till Mariehamn.

En båtresa mellan Stockholm och Mariehamn tar cirka fem timmar.

Högsäsongen är från slutet av juni till mitten av september. För tider och priser samt allmän information om Ålands fantastiska äventyr besök visitaland.com

Det går även bra att flyga från Arlanda till Mariehamn, resan tar en halvtimme nextjet.se Sandösund Camping & Resort har en rad olika boendelalternativ: stugor, radhus och camping. Det finns kajaker till uthyrning för 30 euro per dygn. sandosund.com, kajak.ax

Havsvidden erbjuder klippus i olika storlekar med separata sovrum och gemensamma kök. De kostar omkring 100 euro per natt och person. Uthyrning av kajaker kostar 30 euro för en heldag. havsvidden.com

Tips! Missa inte Pettas ekologiska hembageri och hantverkscafé på Geta. I det retroinspirerade kaféet tillverkar Ulf och Karin Eklund ekologisk marmelad, sylt, kakor och pajer. Godbitarna bärs ut i korgar till den vildvuxna trädgården där timjan och havtorn växer. Fåglar och fjärilar trivs, men framför allt de gäster som smakar Pettas Ålandspannkaka! petta.biz

I Godby ligger mikrobryggeriet Stallhagen med sin egentillverkade öl som besökaren kan ta del av under en bryggeritur. Bredvid bryggeriet ligger restaurangen som serverar mat till de olika ölsorterna. stallhagen.com